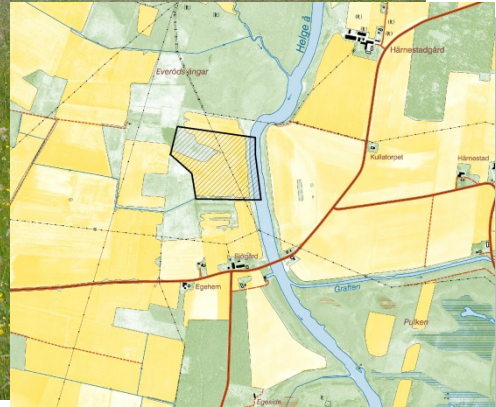

Bevarandeplan för Natura 2000-området Prästängen SE0420282

Prästängen och rödklint, Foto: Joel Jansson

Grunduppgifter om Prästängen

Län:	Skåne
Kommun:	Kristianstad
Läge:	8 km SV om Åhus kyrka vid Helge å.
Markägare:	Svenska kyrkan, Everödsbygdens församling.
Areal:	15,4
Skyddsform:	Saknas
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 2000-07. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12. SAC fastställt av Regeringen 2011-03. Bevarandeplan fastställd och kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2017-12-21 respektive 2017-12-22.
Reviderad:	2017-02

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd mm. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området. I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som *gynnsam*.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan dessa planer har beslutats.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller
telefon 010-224 10 00

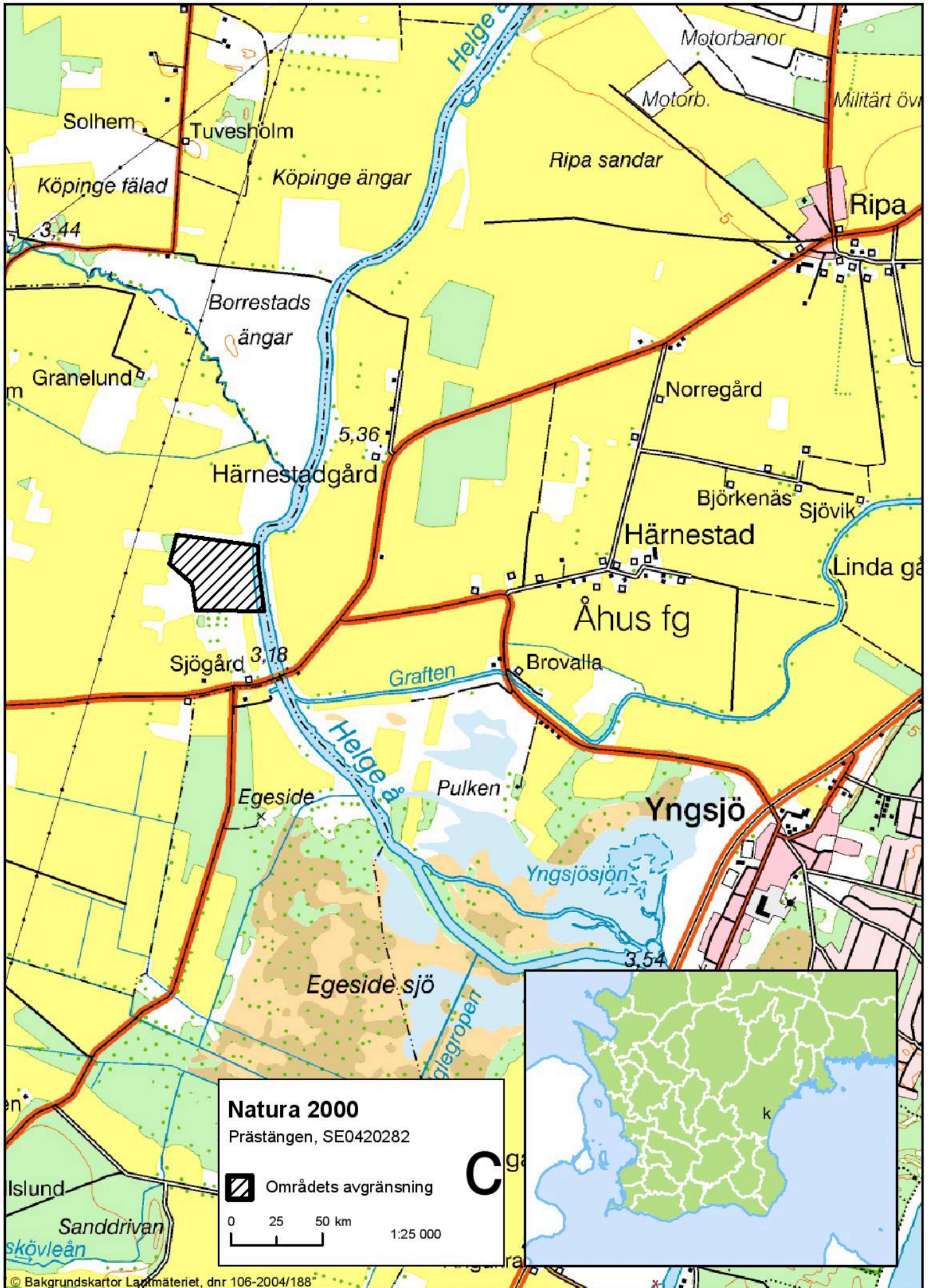
Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000.....	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden.....	7
Bevarandemål.....	8
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	9
Naturtyper.....	9
Natura 2000 – arter.....	10
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	11
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	12
Skydd och reglering.....	13
Prioriterade bevarandeåtgärder.....	13
Restaureringsåtgärder.....	13
Löpande skötsel.....	14
Uppföljning.....	14
REFERENSER.....	14
BILAGOR.....	15
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	16
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	17
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	18
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	19

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Prästängan utgörs av en slåtteräng (utan efterbete) vid Helge ås västra strand sydväst om Åhus. En del av Helge å ligger inom områdets östra gräns. Marken har lång hävdhistoria och var redan 1758 markerad som ängsmark på en lantmäterikarta, och på senare kartor har inte markanvändningen ändrats nämnvärt. Landskapet runt om Prästängan är ett utpräglat öppet odlingslandskap med bete och åkrar. Floran, som innehåller flera slåtter- och betesindikerande arter, bekräftar den långa hävdhistorian. Kalk från framträngande vatten i marken främjar en kalkgynnad flora. Området slåttas, men hävden är på sina ställen något svag. En torrare bit i nordvästra delen slås ej. Området närmast vägen och Helge å har en mer trivial flora som tyder på näringspåverkan (troligen från ån). Träd- och buskskiktet är obefintligt. I Helge å finns utter och lax.

Prästängan är inget stort utflyktsmål för friluftslivet, men är en erkänd lokal bland botaniker och entomologer pga. de fina värdena förknippade med fuktängarna och områdets relativa lättillgänglighet.

I området finns gamla översilningssystem som tidigare har lett vatten från Helge å, men som numera inte används och till stor del har vuxit igen eller återställts. I södra delen av området går det fortfarande att på flygbilder någorlunda tydligt se det gamla översilningssystemet. Längs områdets södra gräns går ett dike. I Helge å finns ett dikningsföretag vars båtnadsområde täcker stora delar av området.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Området gränsar till N2000-området Helge å i öster och är en del av Kristianstads Vattenrike och Helge ås ramsarområde.

I Campbells beskrivning över 1700-talets skånska bygder tillhör området ris-/mellanbygden. Historiskt sett har ris- och mellanbygder präglats av boskapsskötsel, och de natur- och kulturvärden som idag finns i dessa bygder är ofta knutna till resterna av det gamla kulturlandskapet med mycket bete och slåtterängar.

Berggrunden består av sandsten och jordtäcket domineras av lera.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök under växtsäsongen år 2016.

Tabell 1. Prästängens naturtyper med arealer 2016 och Natura 2000-arter. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
3260, Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor ♦		1,2	1,2
6410, Fuktängar med blåtåtel eller starr	6,2		6,2
Total areal naturtyper	7,4		
♦ Ej ännu av Regeringen beslutad areal då naturtypen 3260 tillkommit med 1,2 ha.			
Total områdesareal	15,4		
Natura 2000-arter	Bevarandestatus		
Lax (<i>Salmo salar</i> , 1106) ♦	Icke fullgod		
Utter (<i>Lutra lutra</i> , 1355) ♦	Fullgod		
♦ Ny art som ej ännu är beslutad av Regeringen.			

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Motivering till Natura 2000-klassning: Lokalen har en lång oavbruten hävdhistorik och är opåverkad av kemisk markförbättring. Det finns en rik flora med arter som är typiska för fuktängar med lång hävdhistorik. Artrikedomen av gamla kulturväxter gör Prästängens till en värdefull plats i det annars ganska uppodlade landskapet.

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Prästängens är att bevara fuktängen och den artrika floran som är knuten till denna. Även uttern och laxen i Helge å ska bevaras.

Naturtyperna mindre vattendrag (3260) och fuktängar (6410) ska bevaras i gynnsam bevarandestatus. Naturtypen fuktängar (6410) är prioriterad över den andra naturtypen i området pga. dess betydelse för den artrika florans fortlevnad.

För utter och lax är bevarandesyftet att arterna ska ha en gynnsam bevarandestatus.

Bevarandemål

Arealen av mindre vattendrag (3260) ska vara minst 1,2 hektar. Det ska finnas en naturliknande hydrologisk regim och det ska finnas erosionspartier, branter, och sedimentation. Det ska finnas en naturliknande vattenståndsvariation som skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Det ska finnas sträckor som präglas av erosion och sedimentation (meandring) som skapar blottlagd jord/strandzon och strandbrinkar. Vattendraget ska vara naturligt eller naturliknande med avseende på rätning och rensning samt innehålla naturliga strukturer. Det ska finnas en funktionell buffertzona i anslutning till vattendraget. Vattnet ska vara klart med ett siktdjup och ljusklimat som är förknippat med naturtypen. Vattenkvaliteten, försurningssituationen och syrgashalten ska vara god. Halten av näringsämnen ska vara naturligt låg. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas rikligt och förnyra sig i Helge å. Vattenhinder i Helge å kan utgöra ett hinder för utterns och laxens vandringsmöjligheter, och inga sådana ska förekomma inom området, och helst inte utanför området uppströms och nedströms i Helge å. Finns vattenhinder borde det finnas möjligheter för utter och lax att kringgå hindren. I Prästängens fall är det särskilt intressant att undersöka om bron över Helge å precis nedströms Prästängen utgör ett vandringshinder. Om så är fallet bör åtgärder som möjliggör att utter och lax kan kringgå hindret prioriteras här.

För naturtypen mindre vattendrag (3260) finns följande typiska arter inom området: bäcknejonöga, faren, flodnejonöga, färna, grönling, sandkrypare, öring. Dessa arter ska förnyra sig inom området.

Arealen av fuktängar (6410) ska vara minst 6,2 hektar, men får lov att utökas på bekostnad av det som idag är icke-naturtyper. Regelbunden slåtter ska påverka gräsmarken. Hydrologin ska vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet. Vattenståndet ska variera naturligt. Det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Ingen mänsklig näringstillförsel ska förekomma i området eller på de omkringliggande ytorna från annan källa än från betande djur. Solexponerade miljöer och strukturer ska utgöra ett dominerande inslag i hela området. Träd- och/eller buskskikt ska saknas eller förekomma ytterst sparsamt. Fäl-, botten- och markskikt ska präglas av hävd eller annan regelbunden störning. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Grundvattnet ska uppnå god kvalitativ och god kvantitativ status. Främmande/invasiva arter, t.ex. jätteloka, ska inte förekomma. Ingen igenväxningsvegetation ska förekomma. Artsammansättningen i fält- och bottenkikt ska vara karakteristisk för naturtypen och hävden, vilket i det här fallet betyder att det ska finnas slåttermarksarter. Typiska och karakteristiska arter, framför allt kärlväxter och insekter, samt andra naturligt förekommande arter ska finnas rikligt och förnyra sig.

För naturtypen fuktängar (6410) finns följande typiska arter inom området: blodrot, darrgräs, gökblomster, hirsstarr, knägräs, loppstarr, majviva, slankstarr, slätterblomma, smörboll, sumpmåra, vildlin, ängsbräsmå, ängsnycklar och ängsvädd. Dessa arter ska förnygra sig inom området.

Utter och lax ska finnas i livskraftiga populationer i Helge å. Den del av Helge å som rinner genom Prästängen ska uppfylla kraven för god ekologisk status och god kemisk status enligt vattendirektivet. I Helge å ska det finnas gott om föda för utter och lax. Strandkanten längs med Helge å inom Prästängen ska vara en ostörd viloplats för utter. Lax skall beredas möjlighet att åter vandra till lekområdena i biflödena och bli självreproducerande i åsystemet.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Mindre vattendrag (3260)

Helge å utgör Prästängens östra gräns, och flyter i nord-sydlig riktning. Naturtypen är relativt liten i Prästängen med en yta på bara 1,2 hektar, men utanför Prästängen fortsätter naturtypen i det angränsande N2000-området Helge å, och den sammanlagda ytan för vattendraget och hela naturtypen i Helge å är stor. Strandkanten är öppen ända ner till vattnet. Helge ås EU_CD-kod är EU_CD:SE619732-139861. Vattendraget ligger i huvudavrinningsområde Helge å – SE88000.

Helge å bedöms ha en god ekologisk status med bra näringsstatus och lite försurning, men har tyvärr drabbats av en hel del föroreningar och fysisk påverkan från mänskliga aktiviteter. Jordbruk och avlopp har betydande påverkan på vattendraget. Vattendragsfårans lopp är också förhållandevis påverkad av mänskliga aktiviteter. Pga. dessa brister klassas naturtypen i området som icke fullgod.

Fuktängar (6410)

Fuktängar är den enda terrestra naturtypen i Prästängen. Naturtypen hävdas tillsammans med övriga öppna ytor genom slätter, och har hävdats så under lång tid. Det finns en stor mängd blommande örter och många typiska arter. Orsaken till att inte hela områdets öppna yta är klassad som fuktängar är pga. en viss kvävepåverkan på de delar som idag räknas som icke-naturtyper. En luftledning sträcker sig tvärs igenom området i nord-sydlig riktning.

Naturtypen har en lång hävdkontinuitet och är i så pass bra skick att det mesta av naturtypen klassas som fullgod. De omgivande kvävepåverkade icke-naturtyperna kan med tiden kanske delvis omklassas som fuktängar om de fortsätter hävdas.

Natura 2000 – arter

Lax (1106)

Natura 2000-klassningen för lax gäller bara lax som hittas i sötvattensmiljöer.

Forsande och strömmande partier i vattendrag är viktiga lek- och uppväxtmiljöer för lax. Vattendrag där det finns lax är av varierande storlek, från några meter breda bäckar till de största av våra älvar. För en enskild individ är det bara det vattendrag där individen föddes som är tänkbart att återkomma till för lek. Leken sker över stenbottnar med inslag av grus (kornstorlek 10–100 mm). Under tiden i vattendragen håller ynglen till i strömmande eller forsande partier med sten och mindre block (100–300 mm, undantagsvis även större block). I vattendrag där lax förekommer tillsammans med öring ser man en tydlig skillnad i habitatvalet; laxen håller sig längre ut från stränderna och i partier med betydligt kraftigare flöden än öringen. I vattendrag där laxen är ensam lekande laxfisk är habitatvalet bredare, men även under sådana förhållanden är det mycket ovanligt att hitta lax i lugna och strandnära partier. Laxen tillbringar större delen av livet i havet.

Uppvandringen för lek är starkt kopplad till perioder med lämpligt flöde och temperatur. Den kan börja i liten skala redan under senvåren (april) i landets södra delar. Huvuddelen av fisken stiger under perioden maj-oktober. Under vissa förhållanden, framför allt vid låg vattenföring i små och medelstora vatten-drag i södra Sverige, kan uppvandringen ske under senhösten i direkt samband med leken (oktober–december). Rommen grävs ned i botten där äggen utvecklas under vintern och kläckning sker påföljande vår (mars–maj). Artens starka ”homingbeteende” gör att nyetablering och spontan återetablering av utslagna bestånd är ovanligt.

Under de första åren utgörs födan av allehanda limniska smådjur. Laxynglen tillbringar minst 1, men vanligen 2–4 år, i vattendragen innan de smoltifieras (genomgår en process som förbereder den för livet i saltvatten), lämnar uppväxtmiljöerna och vandrar ut till havet där de äter upp sig under en period på 1–4 år.

Laxen i Helge å har drabbats hårt av mänsklig påverkan. Under 1960-talet försvann laxen från Helge å pga. miljöpåverkan, utsläpp och dammbyggnader. Sedan dess har flera restaureringsåtgärder för att återskapa passande lek- och uppväxtmiljöer och underlätta vandringsgenomförts. I Helge å finns numera återigen lekande lax som vandrar upp från Hanöbukten. Det planteras också ut självreproducerande lax i vattensystemet. Trenden för laxpopulationen i Helge å är positiv, men arten räknas ännu inte som fullgod pga. den mänskliga påverkan som fortfarande finns på dess livsmiljöer i ån.

Utter (1355)

Optimala miljöer för utter är vatten som erbjuder rikligt med lättillgänglig föda året runt och som är omgivet av landområden där uttern kan vila ostört, föda upp ungar, mm. Vintertid måste det finnas isfria vattendrag. Gärna ska livsmiljön bestå av stora mer eller mindre sammanhängande vattensystem. Dess föda består mestadels av fisk, men även groddjur, fåglar, insekter och mindre däggdjur kan ingå i dieten.

En utterhona behöver cirka 28 kilometer strandlängd som hemområde för att föda upp en kull ungar, och honornas hemområden överlappar inte. Hanarnas hemområden kan bli så stora som 45 kilometer långa, men kan överlappas med honornas hemområden. Storleken på hemområdena kan dock variera ganska mycket. Uttern kan förflytta sig flera mil, både på land och i vatten, när den uppsöker nytt revir eller en partner.

I södra Sverige finns utter främst i eutrofa vatten. Orsaken till detta tros vara att miljögiftsbelastningen av fettlösliga ämnen är lägre i eutrofa vatten än vad de är i oligotrofa vatten. Eftersom uttern är en toppredator i näringskedjan är den extra utsatt för dessa miljögifter som lätt ackumuleras i kroppen.

I Prästängen finns utter i Helge å i områdets östra del. Den beräknas även finnas i ån uppströms och nedströms området. Resten av Helge å utanför Prästängen ingår i det separata Natura 2000-området Helge å, och här finns utter redan inrapporterad som en Natura 2000-art. Att det finns höga mängder miljögifter i Helge å kan på sikt vara väldigt dåligt för populationen av utter.

Utter bedöms ha en livskraftig population i området med goda förutsättningar att sprida sig uppströms i Helge å, och i nordöstra Skåne är utter överlag på frammarsch. Uttern i området har en fullgod bevarandestatus.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Svag eller utebliven hävd som leder till igenväxning och beskuggning. I Prästängens fall innebär detta fortsatt slåtter. Även väldigt intensiv hävd kan vara ett hot.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur som skadar mark och vegetation. Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna bör inte sambetas med gödslade marker och tillskottsutfodring av betesdjur bör endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning. Ingen beteshävd sker i dagsläget i Prästängen.
- Vid beteshävd är användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på Veterinärens inrådan.

- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom områdets gränser eller i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning, rensning, muddring eller breddning av diken/vattendrag. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i vattendrag, försurning eller eutrofiering. Föroreningar och gifter i vattendraget har starkt negativa effekter på lax.
- Vattenreglering och vandringshinder i vattendragen. För hård reglering har en negativ påverkan på populationen av utter, och är ett hinder för deras möjlighet att sprida sig. Reglering har också en stark negativ effekt på lax i vattendraget.
- Exploatering av Helge ås stränder. Detta drabbar uttern negativt.
- Fasta fiskeredskap som uttrar fastnar i.
- Utfiskning av fisk som utgör viktiga bytesdjur för utter. Även ett potentiellt för hårt fisketryck på lax är ett hot mot artens fortlevnad.
- Terrängkörning.
- Plockning eller annan exploatering av den rödlistade floran i området.
- Införsel och förekomst av signalkräftor och för naturtypen främmande fiskar i Helge som kan skada känsliga organismer i vattendragen.
- Spridning av invasiva arter, t.ex. jätteloka (jättebjörnloka).

Skydd och bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärderna består av nuvarande och eventuella planerade skydd, restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som behöver göras löpande.

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges. Vid genomförandet av art- och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning eventuellt fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen.

Markägare kan eventuellt få rätt till ersättning om **tillstånd inte kan ges** och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att uppföra byggnationer inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöersättning inom betesmarker anses också vara en form av ersättning.

Skydd och reglering

Utöver Natura 2000-statusen är Prästängen även en del i Biosfärsområdet Kristianstads Vattenrike, Ramsar-området Helge å och IBA-området (International Bird Areas) Helgeån. Området är utpekad som riksintresse för naturvärden (Helgeåns nedre lopp). Hela området förutom de västra delarna täcks av strandskyddet som finns längs med Helge å.

Det dike som finns längs med områdets södra gräns ska inte rensas, utöver vad som är förpliktigt i eventuella dikningsföretag. Detsamma gäller de åtgärder som eventuellt måste genomföras enligt dikningsföretag som finns för Helge å. Dock bör ingen rensning eller liknande åtgärd som negativt påverkar vattenförhållandena i de båda naturtyperna förekomma.

Objektet kommer att läggas in som ett DOS-objekt (Digitalt områdesskydd) så att området utreds vidare för framtida skydd i form av naturreservat eller naturvårdsavtal.

Prioriterade bevarandeåtgärder

Den viktigaste och prioriterade bevarandeåtgärden i området är den fortsatta slätterhävden. Slätterhävden är av största vikt för att kunna hålla området öppet och bevara de värden som finns på fuktängarna.

Restaureringsåtgärder

- För de ytor icke-naturtyp som inte hävdas idag kan det i framtiden bli aktuellt med röjning för att ta bort grövre vegetation och sly så att slätterhävden kan ske även på dessa ytor.
- Restaureringsåtgärder skulle kunna genomföras i Helge å utanför området för att t.ex. återställa åns naturliga lopp och begränsa den mänskliga regleringen av vattenflödet. Finns vandringshinder vid bron nedströms Prästängen bör åtgärder för att förbättra vandringsmöjligheterna för utter och lax vid bron prioriteras.

Löpande skötsel

- Fortsatt slåtterhävd, och återupptagen slåtterhävd på de ytor icke-naturtyp som inte är hävdade idag (där detta är möjligt). Vid slåtter bör den slåtrade vegetationen tillvaratas och bortföras från platsen.

Vid miljöersättning är det viktigt att kontrollera att åtgärderna listade här inte motsäger kraven för miljöersättningen. Sker detta ska en handläggare av miljöersättningen kontaktas.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

- Artdatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Campbell, Åke. *Skånska bygder under förra hälften av 1700-talet: etnografisk studie över den skånska allmogens äldre odlingar, hägnader och byggnader*, Lundequistska bokhandeln, Uppsala 1928.
- Fiskar i Kristianstads Vattenrike*, 2010. Kristianstads vattenrike.
[http://www.vattenriket.kristianstad.se/fisk/pdf/100604_Fiskar_Vattenriket\[1\].pdf](http://www.vattenriket.kristianstad.se/fisk/pdf/100604_Fiskar_Vattenriket[1].pdf). Besökt 2017-02-15.
- Floran i Skåne- Vegetation och utflyktsmål, 2003. Lunds Botaniska Förening. ISBN 91-971021-4-8.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Nedre Helgeåns Fiskevårdsområdes webbsida. <http://www.nedrehelgean.se/?lang=sv>. Besökt 2017-02-15.
- Rödlistade arter i Sverige 2015, 2015. *ArtDatabanken SLU, ISBN: 978-91-87853-10-4*.
- SGU:s information om berggrund till Länsstyrelsen Skåne, GIS-skikt.
- SGU:s information om jordarter till Länsstyrelsen Skåne, GIS-skikt.
- Skogsstyrelsen, *Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog*. Skogsstyrelsen. 2000.
- Skogsvårdsstyrelsen 1995-11-08. Nyckelbiotopsinventeringen.
- Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Lax (i sötvatten), *Naturvårdsverket 2014. NV-08029-14*.
- Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Utter, *Naturvårdsverket 2011. NV-01162-10*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Fuktängar, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Mindre vattendrag, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11*.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

Planförfattare: Kristian Nilsson

Senast reviderad 2017-02-15 av Joel Jansson

Bilaga 1. Natura 2000-området Prästängen, SE0420282, med naturtyper.

Förteckning över naturtypskoder återfinns i bilaga 2.

© Länsstyrelsen Skåne
 © Naturvårdsverket
 © Lantmäteriet Geodatasamverkan

N2000

Natura 2000 gräns

Bevarandestatus

Fullgod status

Övrig mark

Icke fullgod status

Ej bedömd

Utvecklingsmark

Naturtypsklassat område (i olika färgskalor)

0 25 50 100 Meters 1:2 500

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

3260- Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor.

6410- Fuktängar med blåttåtel eller starr.

Icke-naturtyper

1950- Ickenatura-stränder – Obestämd strand.

6840- Obestämd natura-gräsmark/ickenatura-gräsmark (6825/6835/6910).

9900- Ickenatura-skog.

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med "gamla träd" avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt art databankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Naturtyp/Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/Annan fakta
Mindre vattendrag (3260)			
Ryggradsdjur	Flodnejonöga	<i>Lampetra fluviatilis</i>	B5
	Lax	<i>Salmo salar</i>	B2, B5
	Utter	<i>Lutra lutra</i>	F, B2, B4, NT
Fuktängar (6410)			
Kärlväxter	Jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
	Loppstarr	<i>Carex pulicaris</i>	VU
	Majviva	<i>Primula farinosa</i>	F, NT
	Ängsnycklar	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	F
Icke naturtyper			
Kärlväxter	Ängsnycklar	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	F

Bevarandeplanen för Prästängen

Syftet med Natura 2000-området Prästängen i Kristianstads kommun är att bevara uttern i Helge å och den värdefulla fuktängen med många hävdgynnade växter.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000- området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane